

หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย*

The Grammatical Function and Meaning of the Word /sǎa/ in Thai during Sukhothai Period

¹ธีรภัทร คำทิ้ง และ อรทัย ชินอัครพงศ์

¹Theerapat Khumting and Orathai Chinakhrapong

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand.

¹Corresponding Author's E-mail: theerapat_khumting@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลคำว่า “เสีย” จากจารึกสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800 – 1920) โดยใช้ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทยเฉพาะจารึกที่เป็นอักษรไทยสุโขทัย จำนวน 48 หลัก ใช้ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า พบหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” มีจำนวน 4 หน้าที่และ 4 ความหมาย ได้แก่ กริยากรรมไม่ระบุกรรม มีความหมายว่า หดไป กริยากรรมแสดงการครอบครอง มีความหมายว่า สูญไป กริยาช่วยบ่งกาลอดีต มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในอดีตไปแล้ว และกริยาช่วยบ่งการณสมบูรณ์ มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์แล้ว สรุปได้ว่า คำว่า “เสีย” ทำหน้าที่เป็นทั้งคำเนื้อหาและทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ โดยคำว่า “เสีย” แต่ละหน้าที่นั้นมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความหมายหลักของคำเนื้อหา

คำสำคัญ: หน้าที่ทางไวยากรณ์; ความหมาย; เสีย; สมัยสุโขทัย

Abstract

The objective of this research article is to study the grammatical functions and meanings of the word /sǎa/ in Thai during Sukhothai period. The study applied qualitative research. Data were collected from Sukhothai's inscription during 1800-1920 B.E. by using the data based on inscription in Thailand, especially Sukhothai Thai script. 48 theories used in the functional-typological linguistics are a framework for analysis.

The study found 4 grammatical functions and 4 meanings of this word. Firstly, transitive verbs with no object marker mean *to run out*. Next, transitive verbs representing domination mean *be lost or taken away*. Thirdly, helping verbs with past tense markers mean *the past event*. Finally, helping verbs with perfective aspect markers mean *the event absolutely finished*. In conclusion, the word /sǎa/ acts as both a content word and grammatical word,

*Received August 17, 2021; Revised September 28, 2021; Accepted October 29, 2021

with each function of the word /sǎa/ having meanings related to the main meaning of the content word.

Keywords: Grammatical Function; Meaning; /sǎa/; Sukhothai Period

บทนำ

ภาษารูปคำโดด (isolating language) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาอย่างหนึ่งที่พบในภาษาไทย กล่าวคือ คำบางคำมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายหน้าที่โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ ภาษาไทยจึงมีลักษณะคำที่เป็นรูปเดียวกัน หากแต่สามารถปรากฏหน้าที่ได้หลายหมวดคำ ซึ่งนworรณ พันธ์เมธา (Phanmetha, 2016) ยกตัวอย่างคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์หลากหลาย เช่น คำว่า “ร่ม” ใน ฉันทการ่ม ร่มทำหน้าที่เป็นคำนาม แดดร่มแล้ว ร่มทำหน้าที่เป็นกริยา จะเห็นว่าคำว่า “ร่ม” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน คือปรากฏเป็นทั้งคำนามและคำกริยา นอกจากตัวอย่างข้างต้น ยังปรากฏการศึกษาเกี่ยวกับคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลากหลายอีกจำนวนมาก เช่น คำว่า “อัน” ราชบัณฑิตยสถาน (Office of the Royal Society, 2010) กล่าวว่า คำว่า “อัน” มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ทั้งหมด 3 หน้าที่ ได้แก่ เป็นคำนาม สรรพนาม และวิเศษณ์ เช่น เหล็กแหลมจำนวน 4 อัน อันทำหน้าที่เป็นคำนาม ความจริงอันปรากฏขึ้นมา อันทำหน้าที่เป็นคำสรรพนาม ทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอันมาก อันทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ นอกจากนี้ นworรณ พันธ์เมธา (Phanmetha, 2016) ยังกล่าวถึงคำหลายหน้าที่อย่างคำว่า “ไว้” เช่น ไว้หนังสือบนหลังตู้ ไว้ทำหน้าที่เป็นกริยา แสดงความหมายว่า เก็บ ในขณะที่วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์ (Panupong, 1989) กล่าวถึง คำว่า “ไว้” ใน แม่ทากับข้าวไว้ ซึ่งไว้ทำหน้าที่เป็นคำหลังกริยา แสดงการคงสภาพผลต่อไป วันนี้พอแค่นี้ไว้เจอกัน โอกาสหน้า ไว้เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ แสดงตามสัมพันธ์ทางเวลา จะเห็นว่าคำว่า “ไว้” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน 3 หน้าที่ ได้แก่ เป็นคำกริยา คำหลังกริยา และคำเชื่อมอนุพากย์

ลักษณะเช่นนี้สามารถอธิบายได้โดยใช้แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ซึ่งบัญญัติขึ้นครั้งแรกในค.ศ. 1912 โดยอันทวน เมยเลท (Antoinne Meillet) ว่าเป็นศูนย์กลางของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของภาษา (Thepkanjana, 2016) ซึ่งเป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลงคำจากสถานะที่บอกเนื้อหาไปสู่หน้าที่ทางไวยากรณ์ หรือจากคำที่มีสถานะความเป็นไวยากรณ์น้อยกว่าไปสู่คำที่มีสถานะความเป็นไวยากรณ์มากกว่า (Lehmann, 2002) การศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้รับความสนใจและความนิยมมาตลอดตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 19 โดยพบว่ามีการศึกษาทั้งแนวร่วมสมัย (synchronic study) และการศึกษาแนวข้ามสมัยหรือการศึกษาเชิงประวัติ (diachronic study) ซึ่งปัจจุบันงานมีวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทยทั้งการศึกษาเฉพาะสมัยและการศึกษาข้ามสมัย เช่น “พัฒนาการของคำว่า เป็น ในภาษาไทย” ของสุรินทร์ จรัสจรวงเกียรติ (Jaratjarungkiat, 2012) “การศึกษาเชิงประวัติหน้าที่ไวยากรณ์และความหมายของคำว่า อัน” ของวิยะดา มีศรี (Meesri, 2019) “หน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำว่า ค่อย ที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย” ของกรชนก นันทกนก (Nanthakanok, 2019) “หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า ชี้ ที่ปรากฏในภาษาไทยปัจจุบัน” ของธีรภัทร คำทิ้ง (Khumting, 2020) อันแสดงให้เห็นแนวโน้มของการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากพบการทำวิจัยการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาจนถึงปัจจุบัน อันแสดงให้เห็นถึงความสนใจของนักวิจัยที่ให้ความสนใจในการทำวิจัยการกลายเป็นคำไวยากรณ์เพิ่มขึ้น (Khumting, 2021)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า คำว่า “เสีย” เป็นอีกคำหนึ่งที่น่าสนใจและยังไม่มีงานวิจัยในแง่การศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์และความหมาย โดยมีลักษณะสอดคล้องกับปรากฏการณ์ข้างต้น กล่าวคือ คำว่า “เสีย”

ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายหน้าที่ ได้แก่ เป็นคำกริยา คำวิเศษณ์ คำประกอบท้ายคำกริยา และมีหลายความหมาย ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (Office of the Royal Society, 2010) กล่าวถึงคำว่า “เสีย” ดังตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าเสีย เสียทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง ใช้ไม่ได้ นอกจากนี้ “เสีย” ยังมีความหมายอื่นเช่น ถนนเสีย เสียหมายถึง ชำรุด เสียค่าโทรศัพท์ เสียหมายถึง จ่ายเงิน จะเห็นว่าคำว่า “เสีย” แม้จะเป็นคำกริยาเช่นเดียวกัน แต่มีความหมายที่แตกต่างกันและปรากฏในบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ “เสีย” ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ เช่น นิสัยเสีย เสียหมายถึง ไม่ดี ขาเสีย เสียหมายถึง พักการ และคำว่า “เสีย” ยังทำหน้าที่เป็นคำประกอบท้ายคำกริยาเพื่อเน้นความหมายหรือให้เสร็จไป ซึ่งวิจิตร ภาณุพงศ์ (Panupong, 1989) เรียกว่าคำหลังกริยา ดังตัวอย่าง กินเสีย มัวไปช้าเสีย อีกทั้งผู้วิจัยพบว่า คำว่า “เสีย” มีการใช้มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เช่น บัดได้บัดเสีย ในจารึกวัดศรีชุม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกริยากรรม หมายถึง หมดไป นอกจากนี้ยังพบคำว่า “เสีย” ในสมัยอยุธยาทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง ละ จาก อันปรากฏในมหาชาติคำหลวง เช่น วันนี้อาจจะเสียสวนมิ่งดอกไม้ ซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายแตกต่างจากปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปใช้ในการศึกษาคำว่า “เสีย” ในแง่มุมอื่นต่อไป เช่น การเปรียบเทียบหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัยกับคำว่า “เสีย” ในสมัยอื่นๆ จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อพิจารณากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “เสีย” อันจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีกระบวนการวิจัย ตามประเด็น ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาข้อมูลคำว่า “เสีย” จากงานเขียนที่เป็นร้อยแก้วเท่านั้น เนื่องจากงานเขียนประเภทร้อยกรองมีหลักเกณฑ์ในการแต่งตามฉันทลักษณ์ กล่าวคือมีการดัดแปลงคำให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ที่บังคับตำแหน่งการสัมผัสและจำนวนคำของบทร้อยกรองแต่ละประเภท ซึ่งอาจส่งผลต่อลักษณะการใช้ภาษาและโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ไม่ปรากฏการใช้จริงในการสื่อสารทั่วไป

ขั้นตอนที่ 2 แหล่งข้อมูล

ศึกษาข้อมูลคำว่า “เสีย” จากจารึกสมัยสุโขทัย ตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงถึงสมัยพระมหาธรรมราชาลิไท (พ.ศ. 1800 – 1920) โดยใช้ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย (<https://db.sac.or.th/inscriptions/>) ที่จัดทำโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่รวบรวมจารึกที่ถูกค้นพบในประเทศไทย โดยเลือกเฉพาะจารึกที่เป็นอักษรไทยสุโขทัย จำนวน 48 หลัก ได้แก่ 1) จารึกกฎหมายลักษณะโจร 2) จารึกกู่บ้านค่ายเจริญ 3) จารึกคำปู่สกล 4) จารึกคำอธิฐาน 4) จารึกฐานพระพุทธรูปทิตไสหง 6) จารึกฐานพระพุทธรูปนายทิตไส 7) จารึกฐานพระพุทธรูปปางลีลา วัดพญาภู (องค์ที่ 1) 8) จารึกฐานพระพุทธรูปปางลีลา วัดพญาภู (องค์ที่ 2) 9) จารึกฐานพระพุทธรูปผ้าขาวทอง 10) จารึกฐานพระพุทธรูปพระนายคัมภีร์ 11) จารึกฐานพระพุทธรูปพระเจ้าแสน 12) จารึกฐานพระพุทธรูปยืนปางประทานอภัย วัดพระ

ธาตุช้างค้ำวรวิหาร 13) จารึกฐานพระพุทธรูปศิลาเขียววัดข้าวสาร 14) จารึกฐานพระพุทธรูปแม่ศรีมหาธา 15) จารึกฐานพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร 16) จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (นายญีบุญ) 17) จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (ออกหมื่น โปศเทพ) 18) จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (เจ้าสอรัต) 19) จารึกนครชุม 20) จารึกประวัติการทำสังคายนาและรายนามพระสงฆ์ 21) จารึกบ้านางคำเยี้ย 22) จารึกบ้านางเมาะ 23) จารึกปูขุนจิตขุนจอต 24) จารึกพระปิฎก 25) จารึกพระยาศรียศราช วัดหงส์รัตนารามฯ 26) จารึกพ่อขุนรามคำแหง 27) จารึกพ่อขุนรามพล 28) จารึกลานทองสมเด็จพระมหาเถรจุฑามณี 29) จารึกลานเงินเสด็จพ่อพระยาสอย 30) จารึกวัดช้างล้อม 31) จารึกวัดบางสนุก 32) จารึกวัดบูรพาราม 33) จารึกวัดป่ามะม่วง (ภาษาไทย) หลักที่ 1 34) จารึกวัดป่ามะม่วง (ภาษาไทย) หลักที่ 2 35) จารึกวัดพระยืน 36) จารึกวัดศรีชุม 37) จารึกวัดสรศักดิ์ 38) จารึกวัดหินตั้ง 39) จารึกวัดอโศการาม 40) จารึกวัดเขมา 41) จารึกวัดเขากบ 42) จารึกวัดเขาสุมนภู 43) จารึกวัดเจดีย์เหลี่ยมเวียงกุมกาม 44) จารึกอุทิศสิ่งของ 45) จารึกเจดีย์น้อย 46) จารึกเขตพน 47) จารึกเมืองลอง และ 48) จารึกแสดงผลกรรมนำสู่นิพพาน

ขั้นตอนที่ 3 วิธีเก็บข้อมูล

3.1 เก็บข้อมูลที่มีคำว่า “เสีย” จากจารึกในสมัยสุโขทัย โดยใช้ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย ซึ่งเก็บข้อมูลคำว่า “เสีย” จากจารึกในสมัยสุโขทัยที่เป็นอักษรไทยสุโขทัยเท่านั้น โดยการเลือกอักษรไทยสุโขทัย ในช่องค้นหา ซึ่งพบทั้งสิ้น 48 หลัก

3.2 รวบรวมข้อมูลคำว่า “เสีย” ในจารึกทั้ง 48 หลัก ซึ่งข้อมูลตัวบทจากจารึกมีผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณบันทึกคำอ่านไว้ เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลตัวบท (Bamroongraks, 1987) โดยบันทึกข้อมูลประโยคที่มีคำว่า “เสีย” ปรากฏอยู่โดยการบันทึกในแต่ละข้อมูล ได้แก่ บันทึกชื่อจารึก ด้านบรรทัด เนื้อความที่ปรากฏ หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมาย

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำตามแบบของวียะดา มีศรี (Meesri, 2019) ซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูลในรูปแบบตาราง เนื่องจากรูปแบบตารางสามารถจำแนกประเด็นข้อมูลได้ชัดเจนและครอบคลุมกับประเด็นที่ศึกษาและทำให้ง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป โดยประกอบไปด้วยช่วงสมัย ชื่อเอกสารที่ศึกษา หน้า/ บรรทัด เนื้อความที่ปรากฏ หน้าที่ทางไวยากรณ์ และความหมายของคำ

ขั้นตอนที่ 5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” โดยใช้ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาของกีวอน (Givón, 2001) และอัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา (Wongwattana, 2015) เนื่องจากไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาเป็นแนวไวยากรณ์ที่มีการศึกษาภาษาเพื่อให้เข้าใจไวยากรณ์ที่เป็นจริงตามผู้ใช้ภาษาได้สื่อสารออกมา โดยเน้นเรื่องโครงสร้างหน้าที่ไวยากรณ์และความหมายไปพร้อมกัน ดังนั้นเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำจะไม่ใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง หากแต่จะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ในการจำแนกคำตามชนิดความหมาย เป็นกลุ่มความหมาย ประเภทต่างๆ ใช้เกณฑ์ทางหน่วยคำในการจำแนกหน่วยคำไม่อิสระตามแนวโน้มการไปปรากฏเป็นหน่วยคำเต็มคำในหมวดหมู่ต่างๆ และใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ในการจำแนกคำตามตำแหน่งโดยทั่วไปในประโยค

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า คำว่า “เสีย” มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ 4 หน้าที่ และ 4 ความหมาย ได้แก่

กิริยากรรมไม่ระบุงกรรม กิริยากรรมแสดงการครอบครอง กิริยาช่วยบ่งกาลอดีต และกิริยาช่วยบ่งการณัสมบุรณ์ โดยคำว่า “เสีย” ในแต่ละหมวดหมู่ทางไวยากรณ์ มีความหมาย ดังต่อไปนี้

1. กิริยากรรมไม่ระบุงกรรม

กิริยากรรมไม่ระบุงกรรม เป็นกิริยาที่มีกรรมแฝงอยู่โดยไม่ต้องระบุงกรรม ซึ่งสามารถตีความได้จากปริบท เช่น เป็นกรรมของการกระทำที่ปรากฏเรื่องตามปกติวิสัย สามารถคาดเดาได้ (Wongwattana, 2015)

ผลการศึกษาคำว่า “เสีย” ในสมัยสุโขทัย พบว่าคำว่า “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกิริยา สกรรมไม่ระบุงกรรม หมายถึง หดไป ปรากฏเป็นสำนวนร่วมกับกิริยาตรงข้ามคือคำว่า “ได้” ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“...มักเรียนคุณอันพิเศษอันหนึ่งรู้คุณช้างอันหนึ่งรู้คุณม้าอันหนึ่งรู้คุณ...อันหนึ่งรู้คุณอันหนึ่งรู้คุณสีห...อันหนึ่งรู้คุณคือธนูศิลป์ปืนยิงเข้าไปก็รู้คุณหลายประการ มหาเศรษฐีศรีธรรมาชจุฬามณีนั่นบัตเข้าบุญเข้าบาบ บัดหัวบัตให้ บัดได้บัตเสีย บัดได้สุขบัตได้ทุกข์เวียนสลับกลับมาเชยใจในสงสารนี้หลายซ้ำแก้ม...”

(Wat Sri Chum Inscription, 1341)

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นได้ว่า คำว่า “เสีย” หมายถึง หดไป เห็นได้จากการปรากฏเป็นสำนวนร่วมกับกิริยาตรงข้ามคือคำว่า “ได้” หมายถึง รับมา ในสำนวน “บัตได้บัตเสีย” ซึ่งสำนวนอื่นที่ปรากฏในข้อความไม่ว่าจะเป็น บัตเข้าบุญเข้าบาบ บัตหัวบัตให้ บัดได้สุขบัตได้ทุกข์ ล้วนแต่เป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้ามทั้งหมด โดยคำว่า “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกิริยากรรมไม่ระบุงกรรม แม้หลังคำว่า “เสีย” มีการละส่วนที่ทำหน้าที่เป็นกรรม แต่ก็สามารถตีความได้จาก “บัตได้บัตเสีย” ว่ามีกรรมแฝงอยู่ คือ ทรัพย์สินเงินทอง

2. กิริยากรรมแสดงการครอบครอง

กิริยากรรมแสดงการครอบครอง เป็นกิริยาที่แสดงสภาพการณ์ครอบครองหรือแสดงสภาพการณ์ไร้การครอบครอง ซึ่งมีประธานเป็นผู้ครอบครองและมีกรรมตรงเป็นสิ่งที่ถูกครอบครอง (Wongwattana, 2015)

ผลการศึกษาคำว่า “เสีย” ในสมัยสุโขทัย พบว่าคำว่า “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกิริยา สกรรมแสดงการครอบครอง แสดงสภาพการณ์ไร้การครอบครอง หมายถึง สูญไป ปรากฏหน้านามวลีซึ่งเป็นกรรมตรง เมื่อตามหลังคำว่า “เสีย” จะเป็นสิ่งที่สูญไป ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

“...ทั้งเทียนรูป อ่านแลบมีถ้วนเลย ทั้งนี้- อดเป็นพุทธบูชาธรรม-มบูชาสังฆบูชาแต่ปานางเมาะกระทำบุญ-เท่านี้ แลแต่ยังหนุ่มได้สามสิบเอ็ดเข้าเท่าถึงเจ็ดสิบเอ็ดปี แลผัจจเสียคราบตนในเมืองคนนี้ ขอจูงเมื่อเกิดในเมืองฟ้า อันชื่อดุสิตาสวรรค์ ขอจูงพิเศษกว่าเทพดา...”

(Pa Nangmoa Inscription, 1392)

จากตัวอย่างที่ 2 จะเห็นได้ว่า คำว่า “เสีย” หมายถึง สูญไป จากข้อความ “เสียคราบตนในเมืองคนนี้” มีความหมายว่า การสูญเสียที่เป็นตัวตนในโลกมนุษย์ไป ซึ่ง “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกิริยากรรมแสดงการครอบครอง ปรากฏหน้านามวลีซึ่งเป็นกรรมตรง แสดงสภาพการณ์ไร้การครอบครอง “คราบตนในเมืองคนนี้”

ตัวอย่างที่ 3

“...พนมเห็นใจขึ้นหนักหนาสรรรหาหรรษาดิเรกอนเกโมตรีโมทนิยเคารพนบเข้าบวชทรงผนวชเป็นภิกษุในสำนักมหาธรรมราชา เมื่อสมเด็จมหาธรรมราชาเสวยพิราลัยโคลจากพรากเสียพนม อันเข้าบวชในสำนัก

มหาเถรพุทธสาคร อันทนมรไปด้วยเถรานุเถระทั้งหลาย ให้บุญไปแก่พ่อแม่พี่น้องพวกพ้องเผ่าพันธุ์อันเหง้าเจ้าไทย อันไปสู่ปรโลกพูน...”

(Wat Chang Lom Inscription, 1384)

จากตัวอย่างที่ 3 จะเห็นได้ว่า คำว่า “เสีย” หมายถึง สูญไป จากข้อความ “เสียพนม” มีความหมายว่า การสูญไปหรือพราจากพนม (พนมไสดำ) ซึ่ง “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกริยากรรมแสดงการครอบครอง ปรากฏหน้านามวลีซึ่งเป็นกรรมตรง แสดงสภาพการณ์ไร้การครอบครอง “พนม” และปรากฏในหน่วยกริยาเรียง “จากพราจากเสีย”

3. กริยาช่วยบ่งกาลอดีต

กริยาช่วยบ่งกาลอดีต เป็นหน่วยคำที่เปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาจากกริยาศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์มาทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยบ่งกาลอดีต อันเป็นเหตุการณ์หรือสภาพการณ์หนึ่งที่มีเหตุการณ์นำเวลาคำพูด มีคำบ่ง เช่น เมื่อวาน แล้วละ แล้ว เป็นต้น (Wongwattana, 2015)

ผลการศึกษาคำว่า “เสีย” ในสมัยสุโขทัย พบว่าคำว่า “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกริยาช่วยบ่งกาลอดีตพร้อมกับคำว่า “แล้ว” ปรากฏหลังกริยาลี เพื่อบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นไปแล้ว ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

“...มหาสังฆราชาสุกฤมาสั่งสอนสม-เด็จพระมหาธรรมราชา มหาธรรมราชาในศาสนาโมโจสบรรธาแก่ไตรสรนาถว่าบริสุทธิ จึงไปปล่ปละละราชสมบัติพิพัฒน์ทั้งหลายเสียแล้ว แผ้วยันตรา-ยกลายออกบวชในสมุม่วงได้เป็นภิกษุ แผ่นดินอันหนาคล้านป็นเพื่อน...”

(Wat Chang Lom Inscription, 1384)

จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นได้ว่า คำว่า “เสีย” เป็นหน่วยคำต้องปรากฏร่วมกับคำว่า “แล้ว” ในการสื่อความ โดยปรากฏหลังกริยาลี “ไปปล่ปละละราชสมบัติพิพัฒน์ทั้งหลาย” ซึ่งเป็นหน่วยคำบ่งให้เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในอดีตและผ่านพ้นไปแล้ว

4. กริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์

กริยาช่วยบ่งการณสมบูรณ์ เป็นหน่วยคำที่เปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาจากกริยาศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์มาทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์ แสดงว่าเหตุการณ์นั้นสำเร็จเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว โดยมีคำบ่ง เช่น เสร็จ สำเร็จ ได้ เป็นต้น (Wongwattana, 2015)

ผลการศึกษาคำว่า “เสีย” ในสมัยสุโขทัย พบว่าคำว่า “เสีย” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์ร่วมกับคำว่า “ได้” ปรากฏหลังกริยาลี เพื่อบ่งว่าเหตุการณ์นั้นสำเร็จเสร็จสิ้นลงโดยสมบูรณ์แล้ว ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

“...ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระพุทเจ้า ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบผู้อนุเคราะห์ต่อสัตว์โลก ผู้ประเสริฐด้วยทศพลญาณ ผู้มุ่งต่อประโยชน์ของสรรพสัตว์ ผู้ประกาศธรรมอันประเสริฐผู้ประทานบรมสุข ผู้มีอนันตญาณหาผู้เสมอเหมือนมิได้ ผู้กำจัดมารและเสนามาร ผู้บำเพ็ญประโยชน์เกื้อกูลอันน่ายินดีต่อสาธุชนผู้ข้ามโอฆะสงสารเสียได้ด้วยสรรพปัญญาที่พระองค์ทรงบรรลุลแล้ว...”

(Wat Burapharam Inscription, n.d.)

ตัวอย่างที่ 6

“...ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระธรรมอันประเสริฐซึ่งเป็นเหตุให้ประพาศิขอบจากความทุกข์ด้วยอุบายอัน **กำจัดเสียได้** ซึ่งภัยในนรกเพราะเป็นธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้ดีแล้วเป็นธรรมที่ประเสริฐกว่าคนชาติที่มีกลิ่นหอมและไม่มีกลิ่นหอมทั้งหลาย...”

(Wat Burapharam Inscription, n.d.)

ตัวอย่างที่ 7

“...ยังผู้ชวนขายในคุณของพระมุนีให้ถึงซึ่งความปราศจากราคะเป็นศิลปะที่เลิศกว่าศิลปะทั้งหลาย **กำจัดความทุกข์ในภพเสียได้** นำความสุขทั้งปวงมาให้เป็นธรรมที่เลิศด้วยมรรฐบัญญัติที่พระศาสดาทรงสั่งสมไว้แล้ว...”

(Wat Burapharam Inscription, n.d.)

ตัวอย่างที่ 8

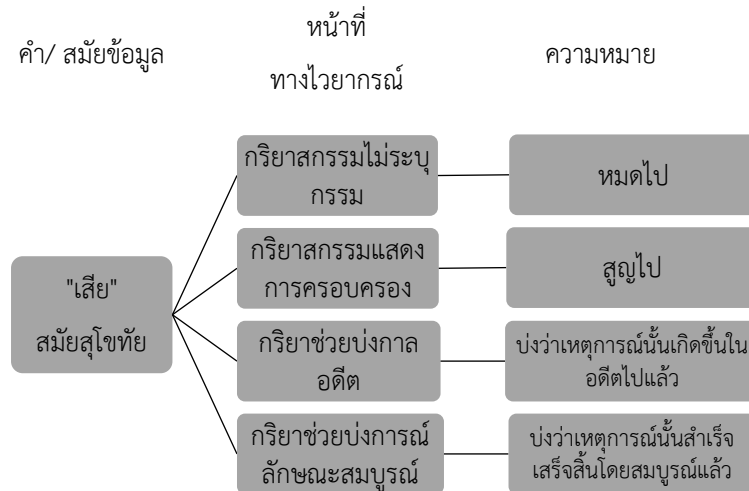
“...ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์ผู้ประเสริฐผู้**กำจัดความมืดคือโมหะเสียได้** ผู้ยึดมั่นในพระพุทธรูป ผู้เป็นที่พึ่งของผู้ปรารถนาที่พึ่ง ผู้สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมผู้ยังบุคคลอื่นให้น้อมไปในพุทธธรรมและตนเองก็เป็นที่น่าอบน้อมของบุคคลอื่น...”

(Wat Burapharam Inscription, n.d.)

จากตัวอย่างที่ 5, 6, 7, 8 จะเห็นได้ว่า คำว่า “เสีย” เป็นหน่วยคำซึ่งต้องปรากฏร่วมกับคำว่า “ได้” ในการสื่อความ โดยปรากฏหลังกริยาวิ “ข้ามโสมะสงสาร” ในตัวอย่างที่ 5 “กำจัด” ในตัวอย่างที่ 6 “กำจัดความทุกข์ในภพ” ในตัวอย่างที่ 7 และ “กำจัดความมืดคือโมหะ” ในตัวอย่างที่ 8 ซึ่งเป็นหน่วยคำบ่งให้เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวสำเร็จเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย พบองค์ความรู้ใหม่คือ “เสีย” มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ 4 หน้าที่ ได้แก่ กริยากรรมไม่ระบุกรรม มีความหมายว่า หมดไป กริยากรรมแสดงการครอบครอง มีความหมายว่า สูญไป กริยาช่วยบ่งกาลอดีต มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นไปแล้ว และกริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์ มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นสำเร็จเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากมีการศึกษาและเปรียบเทียบหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยต่างๆ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปโดยแสดงได้เป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์พบว่า หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย พบว่าคำว่า “เสีย” มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ 4 หน้าที่และ 4 ความหมาย ได้แก่ กริยากรรมไม่ระบุกรรม มีความหมายว่า หมดไป กริยากรรมแสดงการครอบครอง มีความหมายว่า สูญไป กริยาช่วยบ่งกาลอดีต มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในอดีตไปแล้ว และกริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์ มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นสำเร็จเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์แล้ว สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้ พบว่าคำว่า “เสีย” ทำหน้าที่เป็นทั้งคำหลักหรือคำเนื้อหาและทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ โดยจะเห็นได้ว่าคำว่า “เสีย” แต่ละหน้าที่นั้นมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความหมายหลักของคำว่า “เสีย” ที่เป็นกริยากรรมไม่ระบุกรรม อันหมายถึง หมดไป และคำว่า “เสีย” ที่เป็นกริยากรรมแสดงการครอบครอง อันหมายถึง สูญไป คำทั้ง 2 หน้าที่ดังกล่าวถือเป็นหน่วยที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถสื่อความหมายได้โดยไม่ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วยแสดงความหมาย มีความหมายเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคำว่า “เสีย” ที่ทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ กริยาช่วยบ่งกาลอดีต อันบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในอดีตไปแล้ว และกริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์ อันบ่งว่าเหตุการณ์นั้นสำเร็จเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์แล้ว ถือเป็นหน่วยที่ไม่อิสระทางวากยสัมพันธ์และไม่สามารถสื่อความหมายได้ ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วยแสดงความหมาย ซึ่งเกิดจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่อัญชลี สิ่งนี้น้อย วงศ์วัฒนา (Wongwattana, 2015) กล่าวไว้ว่า ในภาษาไทย กริยาศัพท์หรือกริยาหลักจะเปลี่ยนแปลงเป็นการณ์ต่างๆ จากกริยาหลัก กริยาวิเศษณ์ และกริยาช่วยตามลำดับ สอดคล้องกับเลมันน์ (Lehmann, 2002) ที่กล่าวไว้ว่าการที่คำมีหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันนั้น เกิดจากกระบวนการการเปลี่ยนแปลงคำจากสถานะที่บอกเนื้อหาไปสู่หน้าที่ทางไวยากรณ์ หรือจากคำที่มีสถานะความเป็นไวยากรณ์น้อยกว่าไปสู่คำที่มีสถานะความเป็นไวยากรณ์มากกว่า

สรุป

การศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย โดยใช้ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เข้าใจไวยากรณ์ที่เป็นจริงตามผู้ใช้ภาษาได้สื่อสารออกมา โดยเน้นเรื่องโครงสร้างหน้าที่ไวยากรณ์และความหมายไปพร้อมกัน ผลการวิจัย

พบว่า หน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ 4 หน้าที่และ 4 ความหมาย ได้แก่ กริยากรรมไม่ระบุกรรม มีความหมายว่า หมดไป กริยากรรมแสดงการครอบครอง มีความหมายว่า สูญไป กริยาช่วยบ่งกาลอดีต มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในอดีตไปแล้ว และกริยาช่วยบ่งการณลักษณะสมบูรณ์ มีความหมายบ่งว่าเหตุการณ์นั้นสำเร็จเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์แล้ว จะเห็นว่าความหมายของคำว่า “เสีย” ในแต่ละหน้าที่ทางไวยากรณ์ล้วนมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับความหมายของคำว่า “เสีย” ที่ทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย เป็นการศึกษาเพื่อจะนำข้อมูลไปใช้เปรียบเทียบว่าคำว่า “เสีย” ในภาษาไทยสมัยสุโขทัยมีหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายแตกต่างหรือเหมือนกับคำว่า “เสีย” ในสมัยอื่นๆ ถึงปัจจุบันอย่างไร ซึ่งการเปรียบเทียบกันจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้อย่างชัดเจน รวมถึงจะเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “เสีย” อันจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “เสีย” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำอื่นได้ เนื่องจากในภาษาไทยยังมีคำหลายหน้าที่อีกเป็นจำนวนมาก ควรมีการศึกษาคำหลายหน้าที่ในภาษาไทยคำอื่นโดยใช้แนวไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา ซึ่งการศึกษาคำตามแนวไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาจะทำให้เข้าใจไวยากรณ์ที่ผู้ใช้ภาษาสื่อสารออกมาโดยเน้นเรื่องความหมายและหน้าที่ของภาษาควบคู่กันไป อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น

References

- Bamroongraks, C. (1987). *Sukhothai Thai as a Discourse-Oriented Language: Evidence from Zero Noun Phrases*. (Doctoral Dissertation). University of Wisconsin-Madison. Madison.
- Givón, T. (2001). *Syntax: A Functional-Typological Introduction*. Philadelphia: John Benjamins Publishing.
- Jaratjarungkiat, S. (2012). *The Development of the Word /pen/ in Thai*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Khumting, T. (2020). Grammatical Functions and Semantic Aspects of the Word /Khî:/ in Thai. *Journal of Language, Religion and Culture*, 9(2), 57-75.
- _____. (2021). The Status of Research on Grammaticalization in Thai. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*, 15(1), 241-255.
- Lehmann, C. (2002). *Thoughts on Grammaticalization*. Erfurt: Universität Erfurt.
- Meesri, V. (2019). *Diachronic Study of Grammaticalization of the Word /ʔan/*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Nanthakanok, K. (2019). A Study in Functions of the Word /khoj/ in Thai. *Mangraisaan Journal*, 7(2), 1-12.

- Office of the Royal Society. (2010). *Royal Institute Dictionary 2011*. Bangkok: Office of the Royal Society.
- Pa Nangmoa Inscription. (1392). *Pa Nangmoa Inscription*. Retrieved July 2, 2021, from <https://db.sac.or.th/inscriptions/inscribe/detail/36>
- Panupong, V. (1989). *Structure of Thai Language: Grammar System*. (10th ed.). Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Phanmetha, N. (2016). *Thai Grammatical*. (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Thepkanjana, K. (2016). *Grammaticalization*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Wat Burapharam Inscription. (n.d.). *Wat Burapharam Inscription*. Retrieved July 2, 2021, from <https://db.sac.or.th/inscriptions/inscribe/detail/254>
- Wat Chang Lom Inscription. (1384). *Wat Chang Lom Inscription*. Retrieved July 2, 2021, from <https://db.sac.or.th/inscriptions/inscribe/detail/250>
- Wat Sri Chum Inscription. (1341). *Wat Sri Chum Inscription*. Retrieved July 2, 2021, from <https://db.sac.or.th/inscriptions/inscribe/detail/177>
- Wongwattana, U. (2015). *Morphology and Syntax in Linguistic in the Functional-Typology Approach*. Phitsanulok: Naresuan University Press.